

KLAUS MOHN, Rektor og professor, Universitetet i Stavanger
<http://www.uis.no/Mohn>
Twitter: @Mohnitor

University
of Stavanger

Klimarisiko og norsk økonomi

Ei oppsummering av Klimarisikoutvalet sitt arbeid

Finansiell klimarisiko – hvordan håndterer vi den?
Seminarpresentasjon
Stavanger, 6. desember 2019

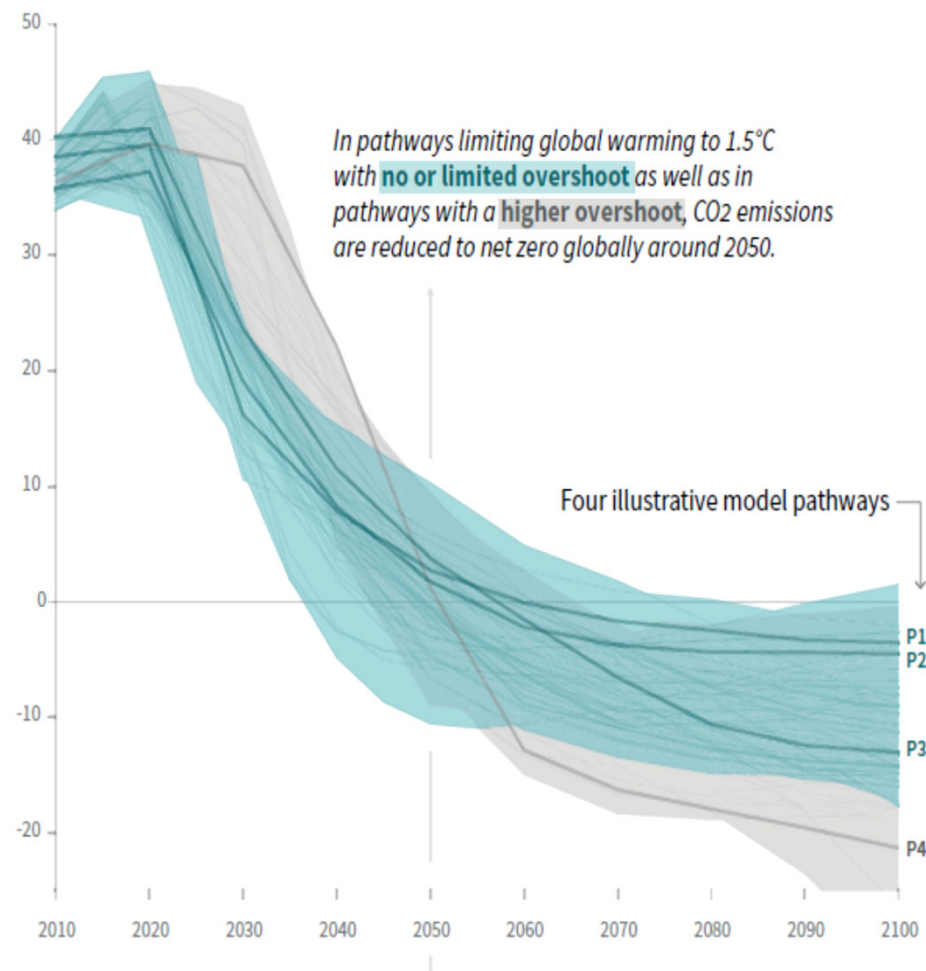
Klimautfordringa er massiv

Paris var berre byrjinga

- Suksess føreset kontinuerleg skalering av politikk og tiltak
- Globale nettoutslipp bør være rundt null innan 2050
- Fossile brensel: Etterspurnad og utvinning må ned
- Utsetting vil legge stein (og kostnadar) til børa

Source: IPCC.

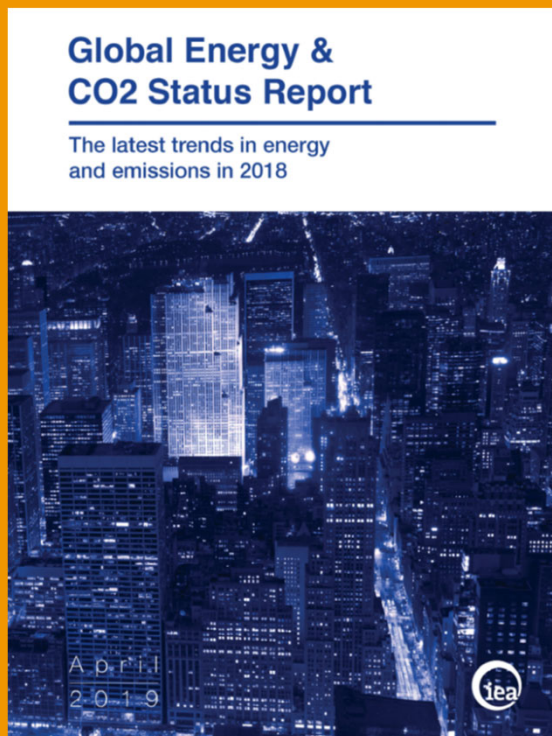
Globale CO₂-utslepp Gigatonn per år

Verda er på feil kurs

Után omlegging risikerer ein å ende opp der ein stevnar

“

Despite major growth in renewables, global emissions are still rising, demonstrating once again that more urgent action is needed on all fronts — developing all clean energy solutions, curbing emissions, improving efficiency, and spurring investments and innovation, including in carbon capture, utilization and storage.

FATIH BIROL
EXECUTIVE DIRECTOR, IEA

Klimarisikoutvalet

Medlemmar, mandat og prioriteringar

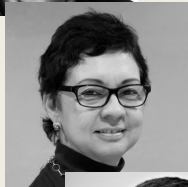
Martin Skancke

Terje
Aven

Trude
Myklebust

Nalan
Koç

Linda
Nøstbakken

Klaus
Mohn

Ragnar
Torvik

Utvalet var bede om å kartlegge klimarisiko

- Klimarelaterte risikofaktorar og verknadar på norsk økonomi
- Korleis klimarisiko kan bli omtalt og analysert på best muleg vis
- Korleis privat og offentlig sektor kan forsynast med eit best muleg rammeverk for analyse og handtering av klimarisiko

For mange spørsmål, for lite tid

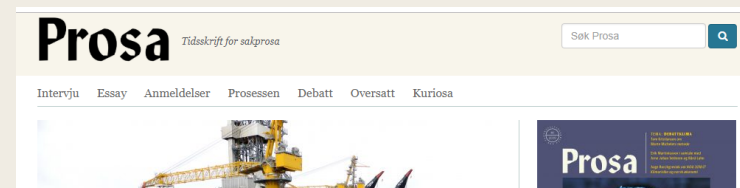

- Tolv månadar, ni møte
- Omfattande innspel frå mange interessentar
- Einstemmig rapport og tilråding
  - Etterlysing av meir systematisk tilnærming til klimarisiko
  - Eit breidt og aggregert perspektiv
  - Sunne prinsipp og prosessar
  - Informasjon, rapportering, kunnskapsbygging

Hovudtema for Klimarisikoutvalet

<http://www.klimarisikoutvalget.no>

Det grønne skiftets retorikk

Av Aage Borchgrevink

Klimarisikoutvalgets NOU er en slu jævel, som bak en trygg, økonomifaglig fasade leverer argumenter for en mer radikal klimapolitikk.

klimapolitikk.

Martin Skancke m.fl.: *NOU 2018: 17 Klimarisiko og norsk økonomi* (Regjeringen.no)

Å hevde at NOU-en *Klimarisiko og norsk økonomi* er en lesefest, ville vært å ta i. Ikke bare er innholdet ubehagelig og nifst, men fremstillingen er tidvis ugjenomtregelig. Hovedpoenger glemmer seg i lange setninger, mens konklusjonene ofte ikke trekkes, men bare antydes i forlengelsen av resonnementene.

Nærmest i skjul, bak regjeringens rygg, og hinsides det snaua mandatet til

oversattsakprosa.no

Tekstualitet

Miljøet rundt masterstudiet i faglitterær skriving ved Høgskolen i Buskerud og Vestfold utgir nett-tidsskriftet

"Tekstualitet. Tidsskrift for fagprosa og allmenn sakprosa". Både studiet og tidsskriftet er støttet av NFF. Hittil har flertallet av bidragsyterne vært studenter ved masterstudiet, men det er fritt fram for alle å sende inn tekster for vurdering.

Klimarisiko: Sentrale samanhengar

Klimaendring, klimapolitikk, teknologi, politikk og samfunn

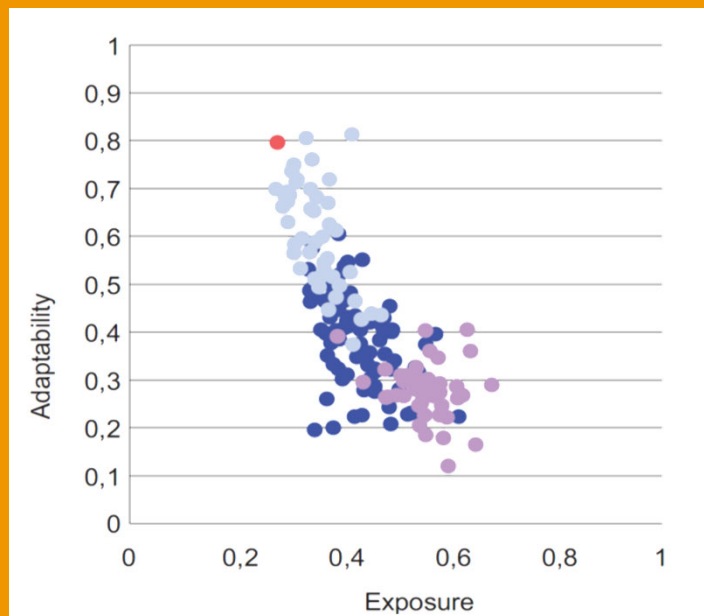

Klimarisiko og norsk økonomi

Godt utvikla, godt tilpassa, godt styrt

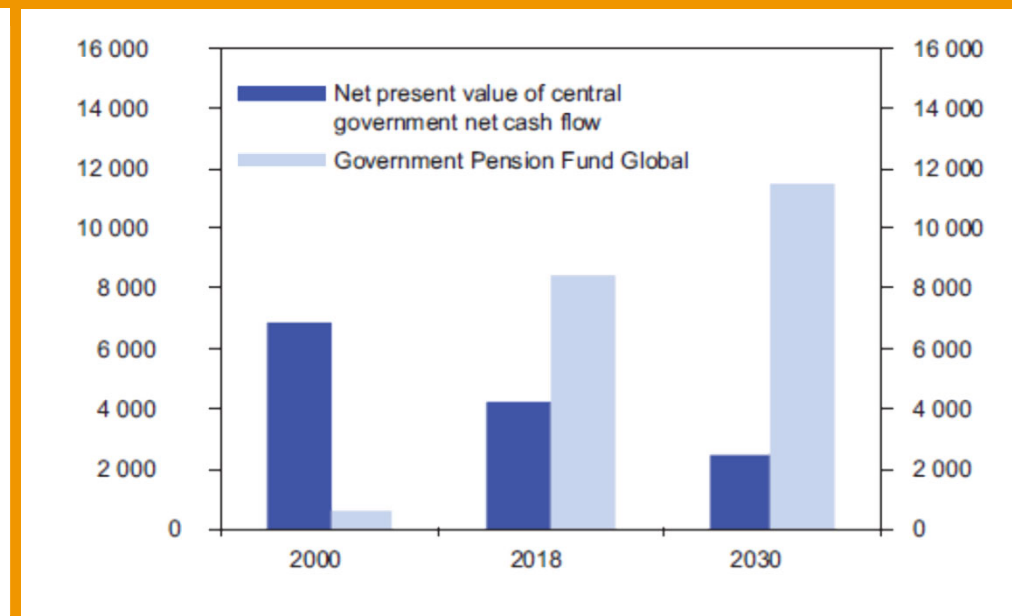
Eksposering mot klimarisiko

University of Notre Dame Global Adaptation Index

Forvaltning av ressursinntekter

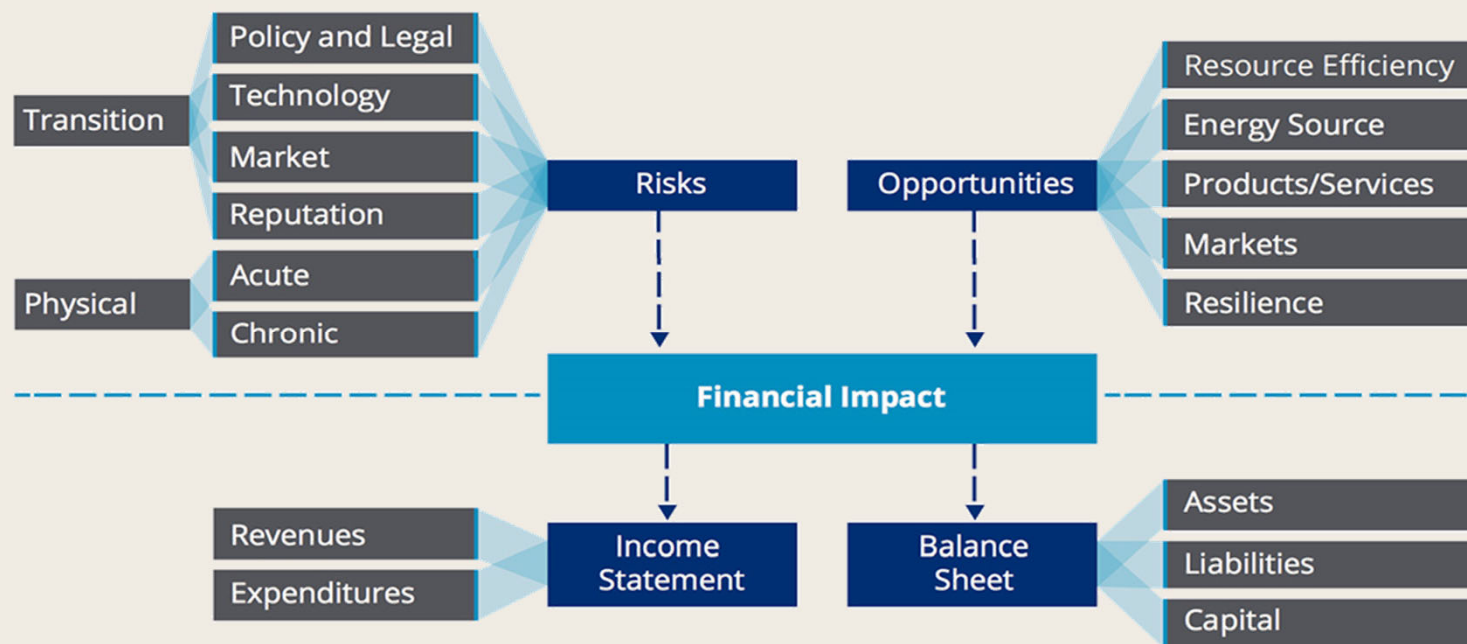
Gradvis reduksjon i klimarelatert risiko

Klimarisiko for næringsliv og offentlig sektor

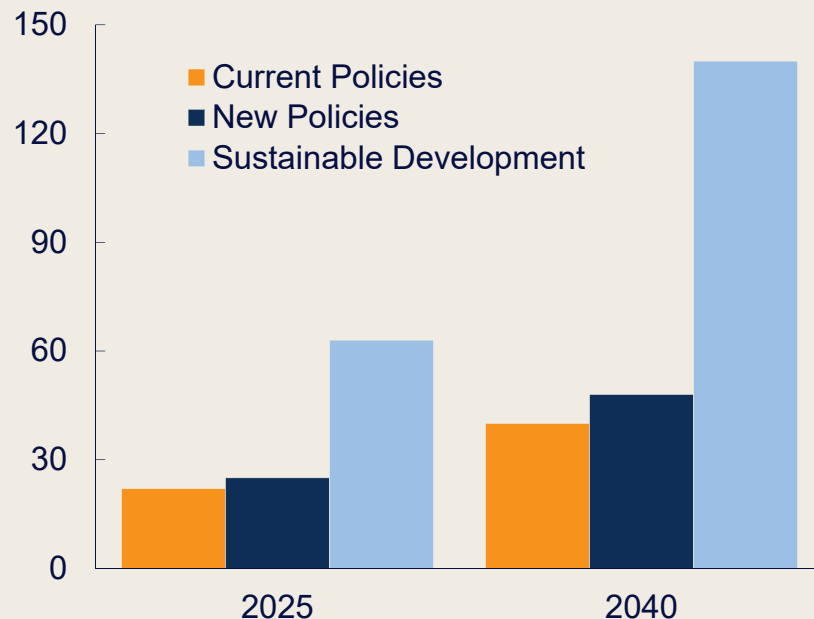
TCFD: Klimarelaterte risikofaktorar, oppsider og finansielle verknadar

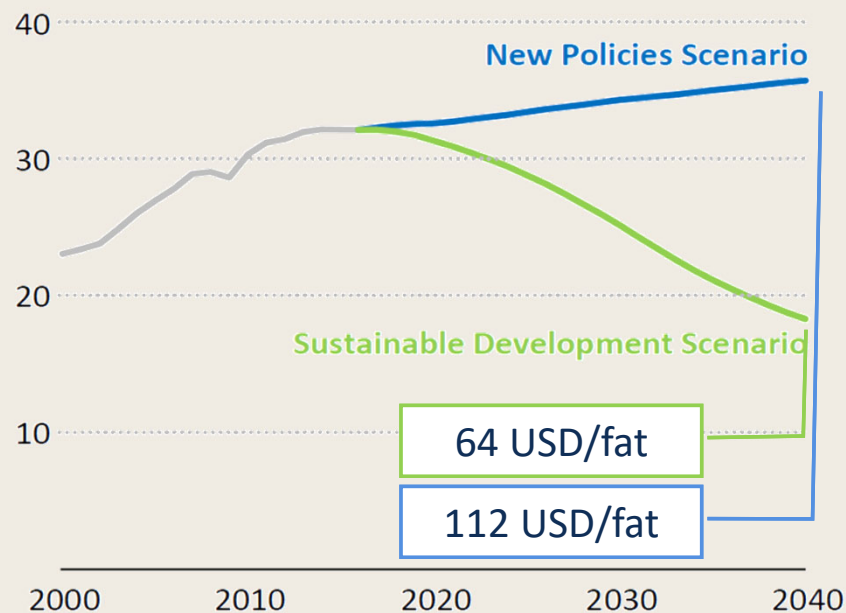
Klimapolitikk retta mot etterspurnad

Det som trengst er ei kraftig auke i kostnaden ved utslepp

CO₂-prisar i EU i IEA sine scenario
USD/tonn (2016-prisar)

CO₂-utslepp i verda mot 2040...
... og verknad på oljepris

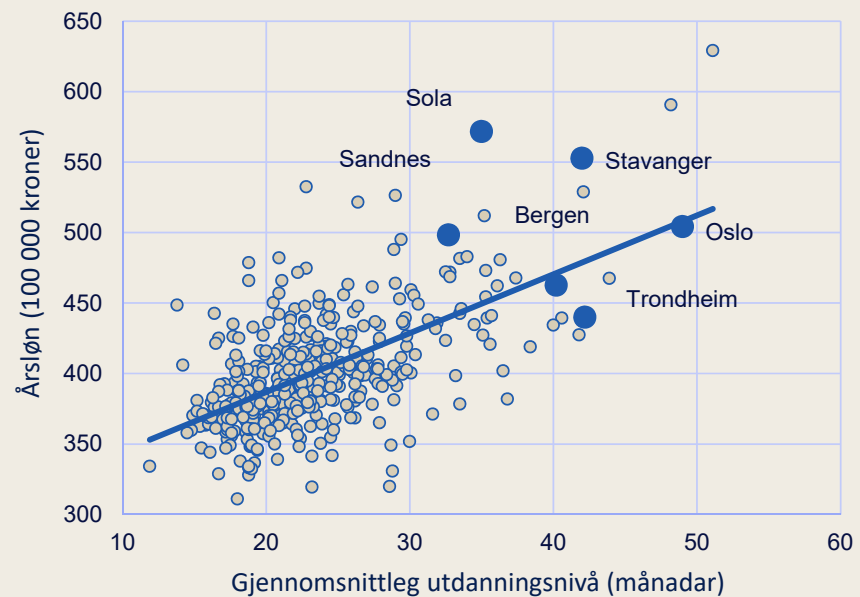
International Energy Agency. 2018. *World Energy Outlook 2018*. IEA. Paris.
Nordhaus, William, and Andrew Moffat (2017). A Survey of Global Impacts of Climate Change: Replication, Survey Methods, and a Statistical Analysis. *NBER Working Paper* 23646.
Nordhaus, William (2014). Estimates of the social cost of carbon: Concepts and results from the DICE-2013R Model and alternative approaches. *JAERE* 1 (1/2), 273-312.
Pindyck, Robert S. (2013). Climate change policy: What do the models tell us? *Journal of Economic Literature* 51 (3), 860-872.

Status for Stavanger-regionen 2019

Det einaste som er sikkert er at at oljeepoken er forbigående

- Høge løner og kostnader
- Einsretta næringsstruktur
- Stagnasjon i oljeverksemda
- Motstand mot omstilling
- Etterslep i infrastruktur
- Regional rivalisering

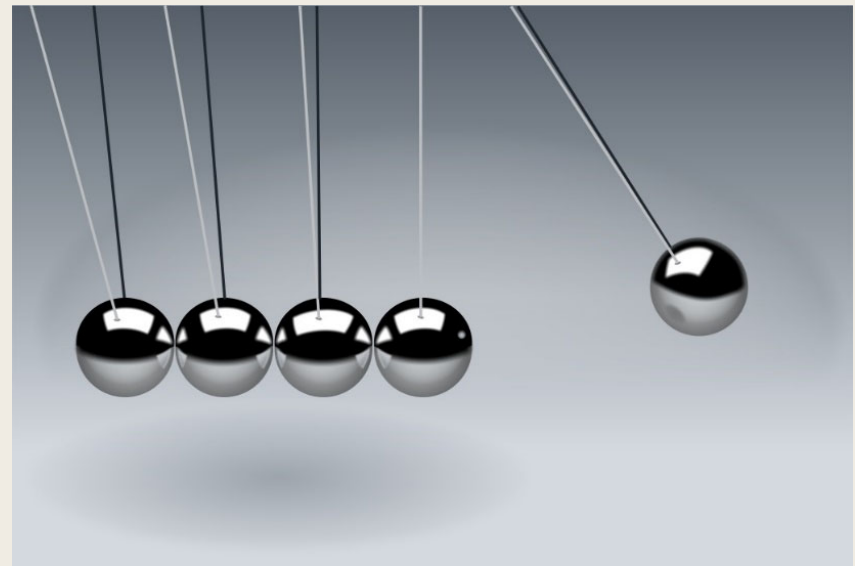
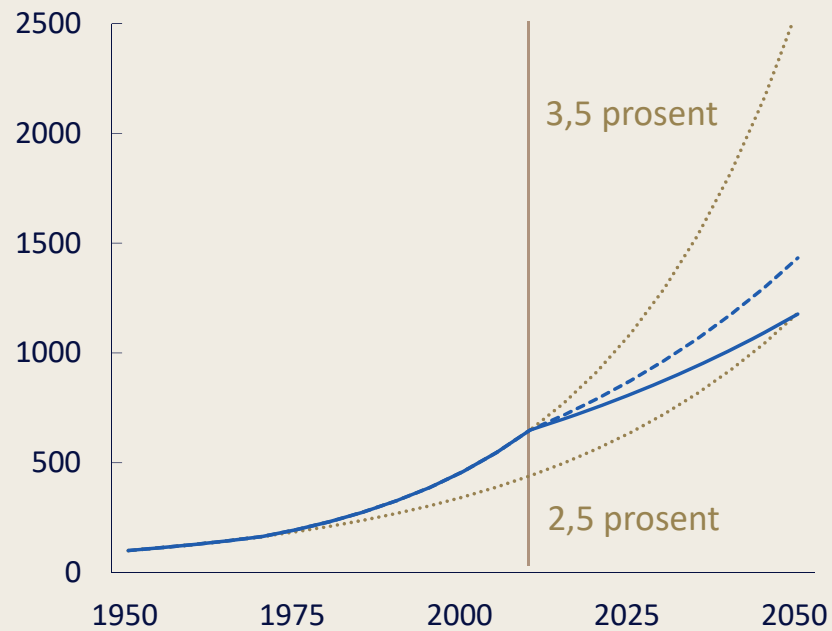
Løn og utdanningsnivå
Norske kommunar

Retrett for den ressursbaserte veksten

Veksten kan ikkje halde fram

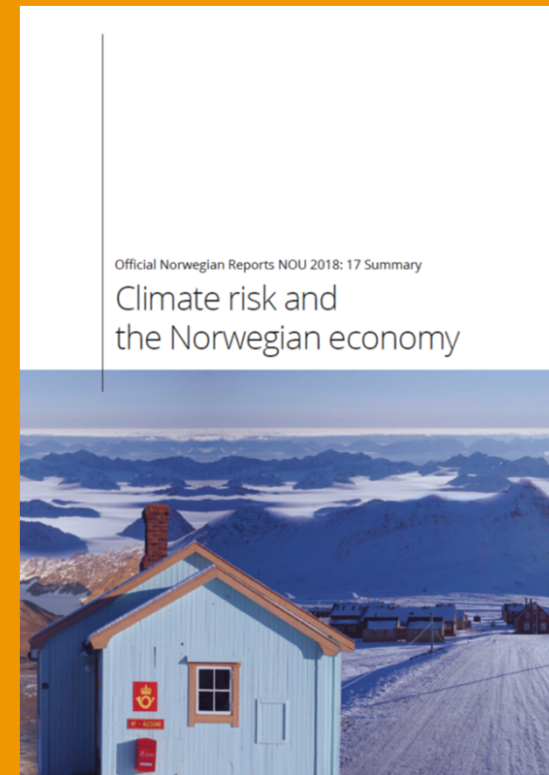

Klimarisikoutvalet

Betre handtering av klimarisiko

- Klimaendring fører med seg klimarisiko
- Det einaste svaret er klimapolitikk
- Norsk økonomi har høg eksponering, men tåleevna er og høg
- Klimarisiko må bli forstått og handtert
- Prinsippa frå TCFD har relevans både for privat og offenleg sektor

” Takk for at de hørte på!

